

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

حامل ، متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۵۹۰

صفحه ۱

شنبه ۱۶ مردادماه ۱۳۲۹

روزنامه پریته
مدیر: سید محمد شامی

شماره مسلسل ۵۰
دوره شانزدهم قانونگزاری

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۵۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه سوم مرداد ماه ۱۳۲۹
فهرست مطالب:

- ۱ - قرائت صورت غائبین .
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقای کهید .
- ۳ - بیانات آقایان دکتر جلالی و ارباب بعنوان ماده ۹۰ آیین نامه .
- ۴ - بقیه در شور گزارش کمیسیون کشور راجع باخیارات شهرستنها و تصویب و فوریت طرح راجع بکمیسیون مخصوص لایحه .
- ۵ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر دادگستری و اعلام حاضر بودن جهت جواب استيضاح آقای مکی

- ۶ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر جنگ
- ۷ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر دارائی
- ۸ - طرح و ختم مذاکره لایحه دودوازدهم مرداد و شهر یور ۱۳۲۹ بودجه کل کشور
- ۹ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر بهداری
- ۱۰ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دوساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر ب ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ - قرائت صورت غائبین
رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت میشود
غائبین با اجازه - آقایان: صفوی ، اونک
دکتر مصباح زاده ، برومند ، منصف ، امینی اسکندری
معین طاهری ، حاذقی ، دکتر راجی

غائبین بی اجازه - آقایان ابریشم کار
حسن اکبر ، دکتر احمد سید امامی ، بهزادی ، کاظم
شیبانی ، صدر میرحسینی
دیر آمدگان بی اجازه - آقایان: خاکیار
۳۰ دقیقه - موقر ۴۵ دقیقه - محمد علی مسعودی ۴۵ دقیقه
سالار سنندجی ۴۵ دقیقه - تولیت ۴۵ دقیقه - شهاب

خسروانی ۱ ساعت - سلطانی ۱ ساعت - صد سود آور
۱ ساعت - هراتی ۳۰ دقیقه
رئیس - صورت مجلس جلسه پیش منتشر نشده
است و برای جلسه آینده حاضر خواهد شد دنباله
مذاکرات راجع ب ماده واحده امور شهرستانها است
آقای آزاد (دکتر کاسمی - نطق قبل از دستور داریم)
چون روز شنبه میخواهیم تعطیل کنیم و کار هم زیاد
داریم اجازه بفرمائید یکی دو کار بگذرد
آزاد - جناب آقای رئیس از هیئت دولت
هیچکدامش نیامده اجازه بفرمائید قبل از دستور صحبتی
بشود

رئیس - شما بیانانتان را بفرمائید
کشاورز صدر - جناب آقای رئیس آقای
آزاد درست میگوید اگر یک لایحه یا طرحی مطرح باشد
باید دولت باشد اجازه بفرمائید برای قبل از دستور
رئیس - اشکالی در نطق قبل از دستور هست در
جلسه گذشته ۳ نفر اسم نویسی کردند برای آخر جلسه
گذاشته شد امروز هم لوحه را نصب کردند ۳ نفر
دیگر اسم نویسی نموده اند امروز صحبت کنند (صفائی -
قرعه بکشید آقای رئیس) (آزاد - فعلا موافقت
بفرمائید برای قبل از دستور صحبت شود) ۳ نفر بیشتر
نمیشود صحبت بکنند اگر اشخاصی که سابق اسم
نویسی کردند صحبت کنند مانعی ندارد
کهید - اجازه میفرمائید؟

رئیس - آقای کهید شما سومین نفرید
کهید - نه آقایان اول هم بر روز و امروز اسم نوشته ام
قبادیان - آقای رئیس جلسه قبل خود حضرت
عالی فرمودید که حق شما محفوظ است
رئیس - آقای کهید قبل از دستور صحبت بکنید
کشاورز صدر - بنده يك تذکری دارم می
خواهم عرض کنم که باید آیین نامه همانطور که جناب
آقای رئیس توجه دارند اجرا بشود اگر در جلسه قبل

عین مذاکرات مشروح پنجاهمین جلسه از شانزدهمین دوره قانونگذاری

«اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس»

بسته اند باید هر جلسه راهمان روز صحبت میکرد
(بهمه نمایندگان)

رئیس - هر جلسه ۲ نفر حق دارد صحبت بکنند
رضوی - وارد دستور بشویم آقای رئیس
رئیس - هر لایحه ای که مطرح میشود باید
نماینده دولت حضور داشته باشد حالا قبل از دستور
صحبت میشود آقای که بد اول است و آقای قبادیان هم
با این کار زیادی کرداریم میخواهند صحبت کنند چون
آقای کهید در هر دو اسم نوشته اند بفرمائید

۳- بیانات قبل از دستور آقای کهید
کهید - بنده مطالب خیلی مختصر است و وقت
آقایان را نمیگیرم.

در مورد امور اقتصادی مخصوصاً سوءعبایات
که در وزارت اقتصاد ملی است و بیش آمد هائیکه
اخیراً در دنیا بوجود آمده لازم میدانم بطور اختصار
مطالبی را بمرض نمایندگان محترم مجلس شورای
ملی برسانم و تذکراتی بدولت بدهم.
بطوریکه آقایان استحضار دارند متأسفانه وضع
ناهنجار امور اقتصادی کشور و مشکلات روز افزون
بازرگانی و رکود کلی در امور تولیدی در نتیجه
انحصار بازی و سوء نیت بمنظور سوء استفاده بعضی
از مأمورین نا درست و بند و بست های نامشروع
که در این چند ساله اخیر بعمل آمده بحدی خراب
کاری کرده و موجب فقر عمومی گردیده است که محتاج
شرح نیست.

آقایان محترم جمع کل واردات کشور در سال
۱۳۲۸ تقریباً ۴۲ میلیون لیره و جمع صادرات ۸
ملیون لیره یعنی خمس واردات بوده است و امسال هم
بطور مسلم کمتر از این خواهد بود. بطوریکه
مرض کردم عواملیکه بوجود آمده و بملکی زانیده
عدم تمرکز امور اقتصادی و یرا کنندگی دستگاههای
مسئول و ایجاد مقررات حلق السامه (بمنظور سوء
استفاده های مادی) و نداشتن یک خط مشی روشن
و مشخص اقتصادی وضع را به این نحویکه آقایان استحضار
دلرند رسانده است.

اخیراً با تشریک مسامی عده ای از متخصصین
امور اقتصادی و کمیسیون اقتصاد مجلس شورای ملی
طرحی بمنظور حمایت و اصلاح صادرات ایران تهیه
و تاکنون با امضاء ۶۸ نفر از نمایندگان محترم
رسیده بود.

در جلسه قبل تقدیم و در نتیجه کمیسیونی که با حضور
عده از متخصصین روز قبل در وزارت دارایی تشکیل شد
بعد از مذاکرات چون دولت قبول ننمود بوسیله تصویب
نامه تا حدی کمک نماید علیهذا موقه تعقیب طرح
مزبور موکول به بعد میشود نکته بسیار مهم دیگر
این است که وزارت اقتصاد ملی اینک کشور را دچار
محاصره اقتصادی نموده یعنی بدون مطالعه با بمنظور
خاصی دستوراتی صادر و اقداماتی نموده که از حمل
کالاها ی ضروری مورد احتیاج عامه بمنقصد ایران نمود
داری میشود و حتی به بانکها دستور داده شده اسناد
حمل کالاها ی مورد بحث را بدون ارائه بصاحب کالا
برگرداند انعکاس این عمل موجب ترقی اجناس مورد
نیاز مردم شده است و از طرفی سهمیه واردات را

بنجوی که استحضار دارند بطور بسیار بد و مسخره
آمیز و مفتضحی تقسیم وطوری مورد سوء استفاده قرار
گرفته است که اینجناب از شرح آن شرم دارم
سهمیه دارو و لاستیک و غیره را باشخاص غیر وارد و نا
مناسبی اختصاص داده اند و دستور کنندگان حقیقی
را کوتاه کرده اند که موجب ناراضی عمومی طبقات
شده است اگر نظر آقایان محترم باشد در پشت
همین تریبون آقای وزیر دارایی در جواب سؤال بنده
در مورد قندو شکر صریحاً اظهار کنند که دولت
ناجر خوبی نیست و واردات قند و شکر آزاد است
و حتی از بنده تقاضا کردند که تجار را حاضر کنم
خودشان مستقیماً قندو شکر مورد احتیاج ها را بیاورند
نمایند و دولت فقط هوارش قانونی خود را دریافت و
کار را بدست مردم بدهد و در اواخر سال ۱۳۲۸
تصویب نامه هم بهمین کیفیت صادر و با اطلاع وزارت
اقتصاد ملی رسید عده زیادی از بازرگانان تقاضای
ورود قندو شکر نمودند و بطوریکه به بنده اطلاع
رسیده قریب یکصد درخواست روی میز آقای وزیر
اقتصاد ملی را که بلا تکلیف مانده است و در نتیجه
همین اهمال کوچک بنجویکه در جلسه اطاق بازرگانی
بدولت تذکر داده شد قریب ۱۵۰ هزار لیره بضرر
ملت ایران تمام شد یعنی شکریکه هر تن ۵۰ لیره
خریداری میشد فعلاً ۵۰ لیره ۱۴ شیلینگ شده شاید
در این چندروزه با زم ترقی کرده باشد و با آنکه
وضع عمومی دنیاراً چندین مرتبه خدمت آقای وزیر
اقتصاد توضیح دادم و همه قسم وعده مساعدت و تسهیل
و تسریع در امور بازرگانی دادند متأسفانه نتیجه
بطوری است که عرض شد بنده فراموش نمیکنم در
ابتدای جنگ دوم آلمانها حاضر شدند چندین ملیون
ریال کالای مورد کشور را از قبیل دارو و ماشین آلات
و آهن و غیره بایران اعتبار بدهند که هر وقت داشتیم
به پردازیم وزیر اقتصاد وقت همه را با سرور و فردا
موکول کرد و دیدیم که در زمان جنگ این کشور دچار
چه زحمت و مشکلاتی شد مثلاً لاستیک اتومبیل سواری
چفتی یکصد هزار ریال هم رسید

متأسفانه در وزارت اقتصاد ملی جز ایجاد مشکلات
و سرگردانی مردم چیز دیگری نیست کدام قدم
مفید را این وزارتخانه عرضی و طولی برداشته است
و نمایانم وظیفه وزیر اقتصاد ملی تقسیم قرضاً چند
دستگاه اتومبیل سواری است یا کارهای مهم دیگری
باید بنیاید بهر جهت مردم بخصوص طبقه بازرگانان
از این وضع بستمده آمده اند
با اینکه گفته شد برنامه دولت کار و عمل است
و خود رئیس دولت و بعضی از مأمورین هم واقفاً می-
خواهند تسریع در کارها بشود بدینجناب چون دستگاه
فاسد و خراب است یک قدم برای اصلاح کار مردم
برداشته نشود مخصوصاً در وزارت اقتصاد هیچ
کاری بجز با پول یا توه به انجام پذیر نیست ولی
این راهم مرض کنم که بعضی از مأمورین وزارت
اقتصاد درست و فعال میباشد بدینجناب این کشور این
است که چون مجازات و پاداشی در میان نیست
هر کسی هر کار غلطی که میخواهد میکند و هر
سدمه ای که بخواهد باین کشور مزیند بدون آنکه

افلا پیش وجدان خود خجالت بکشد.
بنده بینهایت از رفقای محترم اعضای کمیسیون
اقتصاد تشکر و امتنان دارم که با نهایت دقت عرضی
و پیشنهادات مرا مورد توجه و تصویب قرار داده و
توسط مقام ریاست جهت دولت فرستاد و همچنین از
دولت تشکر و امتنان دارم که بعد از بررسی و مطالعه
عرض مرا تصدیق و تصویب نامه های صادر کردند
ولی چند روز است بعضی از آنها را وزارت اقتصاد
ملی ابلاغ و اجرا نمیکند و از این جهت علاوه بر
آنکه قیمت ها تنزل نکرده بلکه ترقی مصنوعی هم
در نتیجه همین اعمال کاری ایجاد شده بهر جهت
اینک پیشنهادات خود را که بشرح زیر است تکرار
میکنم

۱ - بقید فوریت دستوری که برای منع حمل
کالاها ی ضروری بمنقصد ایران داده شده ملغی گردیده
و اجازه دهند خواه با گشایش اعتبار و خواه بوسیله
برات وصولی اجناس مورد احتیاج عامه سفارش و
حمل شود.
۲ - کلیه واردات کشور و حوائج اولیه مردم بدون
قید و شرط آزاد گردد.

۳ - کلیه کالاها ی موجود در گمرکات اعم
از مفید و غیر مفید فوراً مرخص شود و از دولت جداً
و مبرماً تقاضا دارم توجه عاجلی نموده و تماس مأمورین
دولت را مخصوصاً در امور اقتصادی با مردم سکم
کنند و با تجربه تلخی که ما داریم مقررات و اشکال
تراشی و سخت گیری نمیتواند موجب تنزل کالای
مورد احتیاج مردم شود بلکه عرضه و تقاضا و رقابت
بازرگانی میتواند قیمتها را تنزل دهد و بس مخصوصاً
در این کشور.

آقایان محترم قدرت و عظمت ممالک متحد آمریکا
و انگلستان و سایر ممالک زنده دنیا بواسطه توجه
بامور اقتصادی و تجاری و تجارتی کشور است قریب بیست
سال است یعنی از سال ۱۳۰۹ که انحصار بازی شروع
شد این کشور انواع رنج و بدبختی را میکشد
برای تجربه هم اگر شده است یکسال تجارت را آزاد
کنیم مسلماً از وضع فعلی بدتر نخواهد شد دولت باید
در اسرع وقت با نظر متخصصین امور اقتصادی و
مطالعات کامل بطوریکه صرف و صلاح کشور باشد
و با توجه با اصلاح وضع صادرات و بر طرف نمودن
اشکالات و دعایات از صنایع داخلی و رعایت حال مصرف
کنندگان نقشه صحیح اقتصادی را طرح و بلافاصله
بموقع اجرا بگذارد

عرض دوم بنده که جنبه حیاتی دارد موضوع نفت
است چند سال است که گفتگو از نفت و حقوق نفت
ایران میشود ولی نتیجه ای جز بدبختی و تشنج و حرف
گرفته نشده است و تا مادامیکه تکلیف این قضیه مهم
حیاتی که بستگی بتمام شئون و نحی زندگی فرد
فرد اهالی کشور دارد معین نشود نباید انتظار اصلاح
داشت بنده بنام یک فرد ایرانی و بنام یک نماینده
مجلس از دولت سؤال و خواهش میکنم که این قضیه
مهم حیاتی را در سرلوحه تمام کارهای خود قرار داده
و آنطوریکه باید و شاید استیفای کامل حقوق ملت
ایران را در مورد نفت بنیاید و نتیجه عملیات خود را
با استحضار مجلس برساند

مرض دیگر بنده مربوط به قیمت گندم است
شرعی موکلین بنده نوشته اند که عیناً قرائت
میشود و تمنا ی عطف توجه مخصوص در این مورد
را دارم

جناب آقای کهید نماینده محترم شورای ملی -
بدینوسیله بمرض میسرساند در این موقع که تمام
کشاورزان پس از تحمل یکسال رنج و مرارت موفق
بجمع آوری دو سه خروار گندم میشوند با نهایت
عسرت بورشکستگی و افلاس دچار میگرددند زیرا در
شرایط فعلی ما مجبوریم هر گونه احتیاجات حیاتی
خود را اهم از خوراک و پوشاک و مسکن و غیره از
فروش گندم تأمین نماییم اینک تنزل ناگهانی بهای
گندم ما را با هزاران مشکلات مواجه میسازد که اگر
ادامه یابد اضطرار و نابودی ما حتمی است بطور
نمونه خاطر مبارک را مستحضار میدارم نظر به کمبود
و عدم تکافوه محصول این جانبان ناگزیریم هر ساله
مقداری گندم برای امرای معاش خود قرض بگیریم
در نتیجه امروز باید ماحصل هایمی خود را بطلبکار
تسلیم نماییم زیرا با در نظر گرفتن اینکه در چندماه
اخیر بهای گندم متجاوز از دو هزار ریال خرواری
خریداری شده است با وضع کنونی پرداختن وامهای
خود برای ما غیر ممکن است لذا تنها راه عملی
منعصر باین میباشد که از فشار طلبکار بخرمنهای خود
دست نزنه و در بیابان باقی گذاریم مراتب بی تکلیفی و
سرگردانی خود را با سبب نماینده محترم خود رسانیده و توجه
اولیاء مربوطه را بچاره اندیشی در برابر اظهارات
فوق جلب نمایم و امیدواریم طوری شود که این
جانبان بتوانیم هائله خود را از خطر گرسنگی حفظ
کنیم با تقدیم احترامات فائده امضاها ایشان زیاد است
در خانه وضع راه و بهداشت حوزه انتخابیه اینجناب
شهریار و ساوجبلاغ بسیار بد و کوچکترین توجهی
نمیشود از دولت تمنی دارم در این خصوص عطف
توجهی بفرمائید بنده عرض خود را کردم و بقیه
و قتم را با آقای دولت آبدی تقدیم میکنم (اردلان -
آقای رئیس دستر) ضمناً یادداشتی که یکی از
نمایندگان محترم مرقوم فرموده اند میفرمائید در مورد
گمرکات هنوز اشکالات بر طرف نشده است پیش از
این مرضی ندارم

رئیس - دو نفر دیگر از آقایان که قبل
از دستور اجازه خواسته اند آخر دستور صحبت میکنند
یعنی قبل از ختم جلسه برای دو نفر دیگر وقت میگذاریم
(قبادیان - بعد از دستور نمیشود آقای رئیس) من
نمیدانم کدام یک از آقایان اجازه بدهم آقای قبادیان
و هم آقای صفائی هر دو در اسم نوشته اند (قبادیان -
اجازه میفرمائید) عرض کردم شما در جلسه پیش اسم
نوشتید امروز یک عده ای دیگر اسم نوشته اند من جمله
آقای صفائی هر کدام که میخواهید صحبت کنید
بگذارید قبل از ختم جلسه من برایتان وقت نگاه
میدارم وارد دستور میشویم آقای دکتر جلالی بعنوان
ماده ۹۰ میخواهند صحبت کنند

**۳- بیانات آقایان دکتر جلالی و ارباب
بعنوان ماده ۹۰ آئین نامه**

دکتر جلالی - عرض کنم در جلسه گذشته
بوجب ماده ۹۰ استدعای صحبت کردم خوشبختانه
آن جلسه بن اجازه فرمودند چون یک حال غیر عادی
برای بنده دست داده بود که ممکن بود خدای نکرده
جسارتی بکنم ولی الحمدلله حالا وضع من یک قدری
عادی تر است عرض کنم که اگر آقای ارباب هم یک
قدری زحمت کشیده بودند رنج کشیده بودند دو
چراغ خود دیده بودند هیچوقت حاضر نمیشدند بیک
طبقه ای که روشن فکر است (ارباب - بطبقه نگفتم)
و بیشتر از همه زحمت کشیده است در این ملک
فرمایشاتی بفرمائید. عرض کنم بنده وقتی معصل بودم
این شعر را خواندم و هیچوقت از یادم نمیرود .
ان المسلم والطیب کلهما
لا یتفانعا اذا همالا تکسرما

و اصبر لذلک ان جفوت طیبه
واقنع لجهلک ان حقرت معلما

متأسفانه آقای دو طبقه ای در این کشور بیش از همه
طبقات رنج میبرند زحمت میکشند و بیشتر از سایر
طبقات مفید ولی کمتر از همه با آنها توجه میشود
طیب و معلم هستند که کمتر از هر طبقه دیگریم
با آنها احترام میگذارند عرض کنم بنده اسم نمی برم و
طبقات را عرض میکنم در طبقات دیگر بسیاری هستند
که در زمان جنگ خون ما را میکشد (سزاوار دارو
فروشان) و حال اینکه اگر شما مراجعه میفرمودید
باطبا می بینید که بهار میکبری با هر خناری مواجه
هستند آقای شوشتری شما از آقای دکتر شیخ الاسلامی
بخوبی اطلاع دارید که این بیچاره اینقدر زحمت کشید
با چه ناخوشی مرد و چرا مرد برای اینکه یک شیش
تبفوس در حین مراجعه بیمار وارد بدن او شد شامنی
دانید که ما چقدر باج برای این ناخوشی هامیدهیم
با کمال تأسف آقا یان بجای اینکه بیایند اینجاست شوق
کنند این حرفها را میکوبند اگر چند نفر خدای
نکرده حق الملاجشان دست زد شان میگویند زیاد است
مضاعف است ممکن است زیاد بنویسند ولی نمیگیرند
آنجا می نویسند ولی کسی بان گوش نمیدهد اما
بنده با اینکه طیبی هستم که ۱۴ و ۱۵ سال طبابت
میکنم سالها است که در این راه زحمت کشیده ام
و مدتها در اجتماعات طیبی بودم یعنی خودم در اجتماعات
طیبی مؤثر بوده ام و علاوه بر سال یا بیشتر در کمیسیون
مسالیات بردر آمد اطبا نماینده بودم خودم در کمیسیون
دیدم که یک طیبی آمد لباس عاریه فراهم کرده
بود آقای دکتر علوی اینجا نشسته اند و سایر
آقایان اطبا هم هستند آقای دکتر طباطبائی میفرمایند
چقدر نیمه شب مراجعه میکنند اگر یک مرض اتفاق
افزاید است و شب رفته اند در منزل طیبی و متأسفانه
منزل نبود من نمیتوانم باور کنم که باشد بگویند
که نیست این کار را نیایستی ملاک قرار بدهیم عیب
است که یک و کیل باید اینجا و عطفیک طبقه ای را
جریمه دار بکنند و بگویند که آمبول عطفه وارد
کند یقین دارم که اگر بنا بشود آمبول وارد کنند
آن را هم آقایان تجار عوضی وارد میکنند بنده در
این مورد حرف خیلی دارم ولی نمیخواهم وقت مجلس

را پیش از این بگیرم عرض میکنم بجای اینکه یک
لایحه سال پیش به مجلس آمد و تمام اطبا را از آن
چیزیکه قانون اساسی با آنها داده است یعنی آزادی
آنها را سلب کرد بجای اینکه تشویق بفرمائیم اینها
اینجا اینطور می گویند اینها باعث دل سردی می شود
اینها با علان باید کار بکنند و بسلامه اگر خدای
نکرده دیده شده یک ناخوشی مواجه نشده در تمام
دنیا هم اینطور است هزارها نفر میروند زیر حمل
مبیرند این حرفها چیست که مزید گذشته از این
شما به یک نفر میتوانید بگویند که بد کرده ولی به
طبقه ای نمی توانید بگویند که خلاف کرده (صحیح است)
بنده عرض میکنم که در طبقه معلم و طیب یا کترین
طبقات این ملک هستند باید این دو طبقه را تشویق
کرد و آنوقت از ایشان انتظار خدمت داشت پیش از
این نمیخواهم عرض کنم (ارباب - آقای رئیس
اجازه بفرمائید بنده مختصر مرضی بکنم)
رئیس - مختصر بفرمائید
ارباب مهملی - بنده در اینجا بیزشگان وظیفه
شناس ابراز احترام میکنم (احسن) من به طبقه مرض
نکردم عرض بنده برای بعضی پزشکان بی عاطفه بود
که توضیح نمیخواهم بدهم و دیگر خواستم توجه
جناب آقای وزیر بهداری را معطوف بوضع شبها
بکنند که یک بست هایی ترتیب بدهند که اگر یک
بیمار ای مرضی شد بتواند مراجعه بکنند و بنده
مخصوصاً بین پزشکان دوستان صمیمی دارم و مورد
علاقه شدید من هستند و نسبت بطبقه هم عرض نکردم
و ضمناً می خواستم راجع باجرا ی تبصره ۳ از ماده ۲۰
قانون بودجه ۱۳۲۸ کل کشور از دولت جناب آقای
رزم آرا تشکر کنم
پیراسته - آقای رئیس بنده اضطرار دارم (رئیس
طبق - چه ماده ای) ماده ۱۶۹
رئیس - دولت در جلسه پیش گفت برای
جواب سؤالات حاضر است وقت تمام شده است الان
هم تمام یاد داشت های آقایان وزراء حاضر است اگر
امروز مجال شد سؤالات مطرح میشود
رئیس - آقای آزاد بفرمائید
**۴- بقیه شور در گزارش کمیسیون
کشور راجع به اختیارات شهرستانها
و تصویب دو فوریت طرح راجع
بکمیسیون مخصوص لایحه
آزاد** - بنده بریروز که اسم نوشته بودم و
میخواستم در این لایحه دولت صحبت کنم در قسمت موافق
اسم نوشته باسم موافق مشروط بعضی از آقایان اظهار
داشتند که اقلیت هم در قسمت موافق اسم نوشته ام
در قسمت مخالف بنده لازم است عرض کنم اقلیت با
کارهایی که دولت میکنند اگر به منفعت کشور باشد
موافق است موضوع حب و بغض شخصی نیست در
یک هفته قبل روزنامه ها انتشار دادند که دولت آقای
ابوالحسن ابتهاج را تغییر داده است بلکه زیادی از
آقایان تجار آمده بودند پیش بنده و میگفتند اگر
این اقدام را دولت سه سال قبل کرده بود بکلی این
بهران اقتصادی برداشته شده بود و پیش نمی آمد و
تجار معتقد بودند که آقای ابتهاج بزرگترین ضربت

را پیش از این بگیرم عرض میکنم بجای اینکه یک
لایحه سال پیش به مجلس آمد و تمام اطبا را از آن
چیزیکه قانون اساسی با آنها داده است یعنی آزادی
آنها را سلب کرد بجای اینکه تشویق بفرمائیم اینها
اینجا اینطور می گویند اینها باعث دل سردی می شود
اینها با علان باید کار بکنند و بسلامه اگر خدای
نکرده دیده شده یک ناخوشی مواجه نشده در تمام
دنیا هم اینطور است هزارها نفر میروند زیر حمل
مبیرند این حرفها چیست که مزید گذشته از این
شما به یک نفر میتوانید بگویند که بد کرده ولی به
طبقه ای نمی توانید بگویند که خلاف کرده (صحیح است)
بنده عرض میکنم که در طبقه معلم و طیب یا کترین
طبقات این ملک هستند باید این دو طبقه را تشویق
کرد و آنوقت از ایشان انتظار خدمت داشت پیش از
این نمیخواهم عرض کنم (ارباب - آقای رئیس
اجازه بفرمائید بنده مختصر مرضی بکنم)
رئیس - مختصر بفرمائید
ارباب مهملی - بنده در اینجا بیزشگان وظیفه
شناس ابراز احترام میکنم (احسن) من به طبقه مرض
نکردم عرض بنده برای بعضی پزشکان بی عاطفه بود
که توضیح نمیخواهم بدهم و دیگر خواستم توجه
جناب آقای وزیر بهداری را معطوف بوضع شبها
بکنند که یک بست هایی ترتیب بدهند که اگر یک
بیمار ای مرضی شد بتواند مراجعه بکنند و بنده
مخصوصاً بین پزشکان دوستان صمیمی دارم و مورد
علاقه شدید من هستند و نسبت بطبقه هم عرض نکردم
و ضمناً می خواستم راجع باجرا ی تبصره ۳ از ماده ۲۰
قانون بودجه ۱۳۲۸ کل کشور از دولت جناب آقای
رزم آرا تشکر کنم
پیراسته - آقای رئیس بنده اضطرار دارم (رئیس
طبق - چه ماده ای) ماده ۱۶۹
رئیس - دولت در جلسه پیش گفت برای
جواب سؤالات حاضر است وقت تمام شده است الان
هم تمام یاد داشت های آقایان وزراء حاضر است اگر
امروز مجال شد سؤالات مطرح میشود
رئیس - آقای آزاد بفرمائید
**۴- بقیه شور در گزارش کمیسیون
کشور راجع به اختیارات شهرستانها
و تصویب دو فوریت طرح راجع
بکمیسیون مخصوص لایحه
آزاد** - بنده بریروز که اسم نوشته بودم و
میخواستم در این لایحه دولت صحبت کنم در قسمت موافق
اسم نوشته باسم موافق مشروط بعضی از آقایان اظهار
داشتند که اقلیت هم در قسمت موافق اسم نوشته ام
در قسمت مخالف بنده لازم است عرض کنم اقلیت با
کارهایی که دولت میکنند اگر به منفعت کشور باشد
موافق است موضوع حب و بغض شخصی نیست در
یک هفته قبل روزنامه ها انتشار دادند که دولت آقای
ابوالحسن ابتهاج را تغییر داده است بلکه زیادی از
آقایان تجار آمده بودند پیش بنده و میگفتند اگر
این اقدام را دولت سه سال قبل کرده بود بکلی این
بهران اقتصادی برداشته شده بود و پیش نمی آمد و
تجار معتقد بودند که آقای ابتهاج بزرگترین ضربت

را پیش از این بگیرم عرض میکنم بجای اینکه یک
لایحه سال پیش به مجلس آمد و تمام اطبا را از آن
چیزیکه قانون اساسی با آنها داده است یعنی آزادی
آنها را سلب کرد بجای اینکه تشویق بفرمائیم اینها
اینجا اینطور می گویند اینها باعث دل سردی می شود
اینها با علان باید کار بکنند و بسلامه اگر خدای
نکرده دیده شده یک ناخوشی مواجه نشده در تمام
دنیا هم اینطور است هزارها نفر میروند زیر حمل
مبیرند این حرفها چیست که مزید گذشته از این
شما به یک نفر میتوانید بگویند که بد کرده ولی به
طبقه ای نمی توانید بگویند که خلاف کرده (صحیح است)
بنده عرض میکنم که در طبقه معلم و طیب یا کترین
طبقات این ملک هستند باید این دو طبقه را تشویق
کرد و آنوقت از ایشان انتظار خدمت داشت پیش از
این نمیخواهم عرض کنم (ارباب - آقای رئیس
اجازه بفرمائید بنده مختصر مرضی بکنم)
رئیس - مختصر بفرمائید
ارباب مهملی - بنده در اینجا بیزشگان وظیفه
شناس ابراز احترام میکنم (احسن) من به طبقه مرض
نکردم عرض بنده برای بعضی پزشکان بی عاطفه بود
که توضیح نمیخواهم بدهم و دیگر خواستم توجه
جناب آقای وزیر بهداری را معطوف بوضع شبها
بکنند که یک بست هایی ترتیب بدهند که اگر یک
بیمار ای مرضی شد بتواند مراجعه بکنند و بنده
مخصوصاً بین پزشکان دوستان صمیمی دارم و مورد
علاقه شدید من هستند و نسبت بطبقه هم عرض نکردم
و ضمناً می خواستم راجع باجرا ی تبصره ۳ از ماده ۲۰
قانون بودجه ۱۳۲۸ کل کشور از دولت جناب آقای
رزم آرا تشکر کنم
پیراسته - آقای رئیس بنده اضطرار دارم (رئیس
طبق - چه ماده ای) ماده ۱۶۹
رئیس - دولت در جلسه پیش گفت برای
جواب سؤالات حاضر است وقت تمام شده است الان
هم تمام یاد داشت های آقایان وزراء حاضر است اگر
امروز مجال شد سؤالات مطرح میشود
رئیس - آقای آزاد بفرمائید
**۴- بقیه شور در گزارش کمیسیون
کشور راجع به اختیارات شهرستانها
و تصویب دو فوریت طرح راجع
بکمیسیون مخصوص لایحه
آزاد** - بنده بریروز که اسم نوشته بودم و
میخواستم در این لایحه دولت صحبت کنم در قسمت موافق
اسم نوشته باسم موافق مشروط بعضی از آقایان اظهار
داشتند که اقلیت هم در قسمت موافق اسم نوشته ام
در قسمت مخالف بنده لازم است عرض کنم اقلیت با
کارهایی که دولت میکنند اگر به منفعت کشور باشد
موافق است موضوع حب و بغض شخصی نیست در
یک هفته قبل روزنامه ها انتشار دادند که دولت آقای
ابوالحسن ابتهاج را تغییر داده است بلکه زیادی از
آقایان تجار آمده بودند پیش بنده و میگفتند اگر
این اقدام را دولت سه سال قبل کرده بود بکلی این
بهران اقتصادی برداشته شده بود و پیش نمی آمد و
تجار معتقد بودند که آقای ابتهاج بزرگترین ضربت

بود که ما مدرسه دخترانه نمی خواهیم در مدارس دخترانه باید بسته شود جامعه هم ممکن است بگوید ما مدرسه دخترانه نمی خواهیم آنوقت در مدارس بسته میشود و هم چنین مجلس است در يك شهرستان دیگر مردم بگوشید بگویند که ما اصلاً مدرسه نمی خواهیم برای اینکه بچه های ما لاذمب میشوند این اختیارات داده میشوند آقایان در سرتوجه فرمائید يك مضر است عجب و غریبی برای مملکت پیش می آورده يك مشکلات فوق العاده ای پیش خواهد آمد وقتی مطالبی نوشته میشود روی کاغذ غیر از آن چیزی است که عمل میشود زیرا هکالاتی که پیش می آید در عمل از نطفه نظر تئوری پیش نمی آید بنده معتقد هستم که در مملکت ایران مکرر هم این موضوع را عرض کردم يك سیاست سابقا تازی وجود دارد این سیاست تخریبی دائماً موجود است میخواهد امروز مملکت را خراب کند این لایحه را که آورده اند مثل همان کاری است که چندی قبل وزارت کشور کرد وزیر کشور آمد و گفت ما اداره ژاندارمری نمی خواهیم این اداره ژاندارمری برای ما اسباب زحمت و درد سراسر است این تفکیک کش کنید يك قسمت را منتقل کنید به وزارت جنگ يك قسمت را بعنوان احضاریه و رفق چاپ وزارت دادگستری تفکیک کنید يك سال اداره ژاندارمری را تفکیک کردند و يك مبلغی از این راه خسارت وارد آوردند و امروز آمده اند میگویند همان کاری را که یکسال پیش بدهی دانسته اند از نو شروع کنند باین ترتیب يك سال تمام وقت يك عده را گرفته و يك پول هنگفت را تلف کردند باز حالا آمده اند همان کار اول را میخواهند بکنند نگهبانی و ژاندارمری را دوباره یکی کنند حالا اگر آقایان خاطرشان باشد ما آدمیم يك لایحه ای تصویب کردیم داجع به برنامه ۷ ساله آلان هم برای همان لایحه ۷ ساله تئوراتی قابل شده می نخست وزیر آورده اند تمام يك مقدمه است برای تجزیه مملکت البته آقای نخست وزیر و وزیر ایشان سوء نیتی ندارند در این کار و مجلس هم اکثریتشان ولی در عمل دور آخر کار وقتیکه این لایحه تصویب شد مثل همان لایحه دو میلیون فشنگ که قبلاً تشنجی در مملکت درست کردند بعد آنرا بتصویب رساندند بصورت دیگری در می آید البته سوء نیت نیست ولی عملاً اینچنین از کار در می آید البته آقایان میدانند که امیراطوری بریتانیا ضعیف شده و خود آنها می دانند که سطح معلومات سیاسی مردم ایران بالا آمده و رقبا آنها هم قوی هستند و يك دلیل های زیادی هم در دست آنها هست و میدانند که روی این اصول این دفعه نفت از گلولی آنها سهولت پائین نخواهد رفت مسلم است روی این قضیه يك نقشه طرح می کنند که يك قضیه ای بوجود بیاید که قضیه خوزستان صورت دیگری پیدا کند بنابراین این لایحه با این سبک با این ترتیب من معتقد هستم که صد در صد بضرر ایران تمام میشود و آقای نخست وزیر هم خواهش میکنم که در باب این لایحه يك توجهی فرمائید

يك بنگاه بزرگی دارد برای ساختن فشنگ که چندین مایون هم بودجه دارد و چند ماه قبل از آن هم ده ملیون دلار اعتبار داده بودند که از امر یکساله بخرند بودجه را آوردند مجلس موافقت نکرد وقتی يك دوازدهم بودجه را آوردند در اینجا باز در ملیون ایره خرید فشنگ بود آن را نیز مجلس رد کردند بعد آقای ساعد آمد او هم آن را رد کرد بودجه ۱ دوازدهم آورد باز هم مجلس موافقت نکرد بعد آقای سبهد احمدی آنرا بصورت يك لایحه ای برداشته بود آورده بود این جا لایحه تصویب نشد تا اینکه يك روزی که مجلس يك قدری ضعیف شده بود آن را برداشتند آوردند بعنوان يك تبصره گذراندند حسالا این لایحه ای که دولت آورده سابقه سابق طولانی دارد در او خرنجك آن کمیسیون سه جانبه این قضیه را برداشته بود آورده بود مجلس شورایی رد کرد بعد آقای سیدضیاءالدین در آن کتابی که بعنوان شامز ملی نوشته بود این موضوع را نوشته بود که انجمن های ایالتی و ولایتی تشکیل شود و در موقعیکه میخواهند مجلس موسسان را درست بکنند مستر بون هم در نطق خود تذکره داده بود که قانون اساسی ایران ناقص است باید تغییر پیدا بکند و انجمن های ایالتی و ولایتی درست شود (دکتر طبیب - با او چه مربوط است ؟) آقای دکتر طبیب بنده میخواهم بشما عرض کنم که اینها هم مربوط است بعد از آن در اواخر کابینه آقای منصور يك تصویب نامه ای صادر کرده بود که جمیع مأمورین ولایات بانظر استنادداران تعیین بشوند و هر کدام از مأمورین را استنادها بخواهند برارند و عوض کنند مختارند و بعد آقای اردلان وزیر کشور لایحه آوردند که شبیه این لایحه ای است که آقای نخست وزیر آورده اند و این لایحه ای را که جناب آقای نخست وزیر آورده اند تمام يك مقدمه است برای تجزیه مملکت البته آقای نخست وزیر و وزیر ایشان سوء نیتی ندارند در این کار و مجلس هم اکثریتشان ولی در عمل دور آخر کار وقتیکه این لایحه تصویب شد مثل همان لایحه دو میلیون فشنگ که قبلاً تشنجی در مملکت درست کردند بعد آنرا بتصویب رساندند بصورت دیگری در می آید البته سوء نیت نیست ولی عملاً اینچنین از کار در می آید البته آقایان میدانند که امیراطوری بریتانیا ضعیف شده و خود آنها می دانند که سطح معلومات سیاسی مردم ایران بالا آمده و رقبا آنها هم قوی هستند و يك دلیل های زیادی هم در دست آنها هست و میدانند که روی این اصول این دفعه نفت از گلولی آنها سهولت پائین نخواهد رفت مسلم است روی این قضیه يك نقشه طرح می کنند که يك قضیه ای بوجود بیاید که قضیه خوزستان صورت دیگری پیدا کند بنابراین این لایحه با این سبک با این ترتیب من معتقد هستم که صد در صد بضرر ایران تمام میشود و آقای نخست وزیر هم خواهش میکنم که در باب این لایحه يك توجهی فرمائید

که يك انقلاب در امر تصویب این لایحه در ولایات پیدا نشود درین مردمیکه برای انتخاب يك نفر عضو فرهنگ یا عضود گسترى انواع و اقسام شکایات و داد و پیادها راه می افتد اگر شما خواسته باشيد يك اختیارات زیادتری بآنها بدهید مردم ولایات از صبح تا شام گرفتار و دچار زحمت و دردسر میشوند بنده معتقد هستم که جناب آقای نخست وزیر این لایحه ای که آورده اند طوری تنظیم نمایند که اختیاراتی که بولایات و ایالات داده میشود در همان حدودی باشد که بانجمن های ایالتی و ولایتی مطابق قانون اساسی داده شده که جنبه نظارت داشته باشند غیر از اینها اختیاراتی نداشته باشند که هم موجب تجزیه و تضعیف مملکت بشود و با خدای نخواست يك حوادث دیگری پیش بیاید بنده دیگر در این قضیه بیشتر مرضی ندارم و مخصوصاً از آقایان اکثریت و از جناب آقای نخست وزیر و هیئت دولتشان درخواست میکنم که این لایحه را طوری ببجس بیآورند که اسباب هیچگونه سوء تفاهمی بین دولت و مجلس نشود

قاسم فولادوند - جناب آقای رئیس اجازه میفرمائید؟
رئیس - بفرمائید.
فولادوند - یکی از آرزوهای دیرینه ملت ایران و عموم آزادبخواهان و مخصوصاً اهالی ولایات و ایالات مملکت این بود که طبق قانون اساسی انجمن های ایالتی و ولایتی تشکیل بشود تا مردم بتوانند در سرنوشت خود شرکت و دخالت و اظهار نظر نموده و از رفیقیت دائم مأمورین دولت آسوده شوند و بیارت واضح با آزادی و مشروطیت حقیقی برسند آزادی و مشروطیت را آزادبخواهان و عموم علماء حقوق حکومت مردم بر مردم گفته و نوشته و تئیر نموده اند آیا تا این انجمن ها طبق قانون اساسی تشکیل نشد و مردم در سرنوشت خود شرکت نمایند آزادی واقعی مصداق پیدا خواهد نمود و آیا تاکنون حقیقه مردم و بخصوص مردم شهرستانها و بخشها و دهستانها کوچکترین دخالت یا شرکتی را در سرنوشت خود داشته اند بنده یقین دارم من بعد افراد این مملکت روزی که این قانون بتصویب مجلس رسیده روز مبارکی دانسته و جشنها خواهند گرفت زیرا دولت و مجلس عملاً و حقیقه اجازه میدهند افراد در سرنوشت خود شرکت و در کارهای مأمورین دولت نظارت نموده و از اجحافات و تضییقاتی که تاکنون تهران و دولتها برای مردم فراهم میشوند تا اندازه ای جلوگیری نموده اند و اصول مهمی از قانون اساسی که بنفع مملکت بوده بموقع اجراء در آمد و اما ملاحظه کنیم که دولت جناب آقای رزم آرا آیا لایحه بنفع خود یا دولت بمجلس آورده یا اصولی از قانون اساسی را که میبایست از اول مشروطیت بنفع جامعه و مملکت بموقع اجراء در بیاید و دولتها برای حفظ منافع و قدرتهای فردی و شخصی خود تاکنون در اجرائش خود داری نموده بودند بمجلس شورایی تقدیم داشته است اصل ۲۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ متمم قانون اساسی قرائت میشود (مکی - آن اصل را هم که وضع مالیات از مختصات مجلس شورای ملی است قرائت بفرمائید)

اصل بیست و نهم - هر وزیر که در امری از امور مطابق قوانینی که بجهت همایونی رسیده است از عهده جواب بر نیاید و معلوم شود که نقض قانون و تخلف از حدود مقرر کرده است مجلس عزل او را از پیشگاه همایونی مستعفی خواهد شد و بعد از وضوح خیانت در محکمه عدلیه دیگر بخدمت دولتی منصوب نخواهد شد.
اصل نودم - در تمام ممالک محروسه انجمنهای ایالتی و ولایتی بلا واسطه از طرف اهالی انتخاب میشوند مطابق نظامنامه انجمن های ایالتی و ولایتی.
اصل نود و دوم - انجمنهای ایالتی و ولایتی نظارت تامه در اصلاحات راجعه بمنافع عامه دارند با رعایت حدود قوانین مقرر.
اصل نود و سوم - صورت خرج و دخل ایالات و ولایات از هر قبیل بتوسط انجمنهای ایالتی و ولایتی طبع و نشر میشود.
پس ملاحظه شد دولت آقای رزم آرا میخواهد (مکی - مستر بون این را گفته است) بهترین و نامتربن اصول قانون اساسی را که بنفع مردم و بضرر قدرت های فردی و دولت ها است عملی بنمایند بنظر بنده و افراد صالح و آزادیخواه این مملکت یکی از خدمات برجسته و ذی قیمت دولت فعلی به مملکت و افراد مملکت تقدیم این لایحه به مجلس و اجراء آن طبق قانون اساسی در مملکت است آقای مکی ضمن مخالفتشان دلالتی اظهار فرمودند که باستناد آن دلایل این لایحه را مضر بحال وحدت مملکت قلم داد کردند و بنده طبق وظیفه مجلس دلایل ایشان را یاد داشت نموده و بنا به حکم وجدان و برای روشن شدن لذهان عمومی جواب عرض می کنم
۱ - فرمودند تصویب این لایحه چون با اهالی ولایات و ایالات اختیاراتی در سرنوشت خود می دهد کشور را تجزیه و تقسیم می کند ولی خوشبختانه بلافاصله فرمودند هیچکس با تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی مخالف نیست زیرا باید کار مردم شهرستانها را بخودشان واگذار نمود و تردید نیست تمرکز کلیه کارها در تهران بضرر مملکت و مردم بوده است با اظهار جمله اخیر بیاناتشان جواب خودشان را بهترین زبان بیان فرمودند فقط يك سؤال میکنم اگر با تشکیل انجمن های ایالتی و ولایتی موافق هستید قبول دارید این مرکزیت بضرر کلیه افراد مملکت بوده و مردم را ذبیح در نظارت و دخالت در سرنوشت خود میداند پس با چه قسمت این لایحه مخالف هستید
مکی - بنده با تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی موافقم ولی با نظریات مستر بون مخالفم و اگر مملکت ایران دارای حکومت مشروطه هست آیا مردم حق نظارت و دخالت در سرنوشت مشروع

خود را دارند یا خیر یکی از همکاران محترم آقای دکتر مصباح زاده در جلسه خصوصی فرمودند
آزاد - شما بعنوان مفسر صحیحی کنید یا موافق؟
مفسر حق اینکه لایحه تهیه کند ندارد
فولادوند - یاد داشت است لایحه نیست تمرکز کارها در تهران وضع مملکت را بجائی رسانیده است که دو ماه است یکی از آقایان دکتر های ولایات برای اینکه وزارت فرهنگ و پیشه را تصدیق کند تهران آمده و من هر چه میخواهم تشکلات وزارت فرهنگ این کار جزئی را انجام دهد هنوز موفق نشده ام بنده عرض میکنم شهرستان چایلق و بربرودک در استان ۳ کلاسه دارد و چند سال است صد ها تلگراف اهالی برای تأسیس کلاس چهار متوسطه می نمایند و با اینکه بنده هم هم روزنه نبال این کار هستم هنوز موفق نشده ام يك کلاس چهار برای سیصد هزار جمعیت که سالی میلیونها پول باین مرکز ایران خراب کن می دهند بگیرم بروجرد که آب و هوایش معروف ایران است در وسط شهر کودالی بنام چاله قلعه دارد که سالهاست مرکز و منبع مالاریا شده است شاید خود جناب آقای رزم آرا خوب بدانند و از صد نود نفر باین مرض خانمان سوز مبتلا هستند هزاران تلگراف و شکایات اهالی نموده اند و با اینکه مغارج یرنودن اینکودال بچهل هزار تومان نمی رسد آیا مرکز تاکنون هیچ فکر نموده از سالی میلیونها ریال مالیاتی که از این ییوه زندهای شهرستان بگیرد با خرج صد يك آنچه بانشار گرفته می شود جان افراد را برای استفاده بعدی مرکز از این خطر عظیم حفظ نمایند و پس علی هذا مردم شهرستانها اختیار تنظیم خانه ها و خیابانها و حتی آب خوردن و برق خانه خود را هم ندارند چهل و چند سال از مشروطیت ما میگذرد و با این اصول تمرکز تمام کارها در طهران روز بروز مملکت رو بیرانی گذارده و فقط طهران آباد شده است اگر اهالی ولایات و ایالات هم جزء افراد این مملکت هستند بیاید هزار يك اختیاراتیکه بطهران داده اید بسیار نقاط مملکت هم بدهید و اگر آنها را جزء این مملکت نمیدانید چه ترس و دلسوزی برای آنها دارید ندادن اختیار و نظارت کارهای شهرستانها به اهالی شهرستانها کوچکترین ضررش این بود که کلیه مملکت روبه ویرانی رفته تا طهران دوست هزار جمعیتش بالغ بر يك میلیون شده است بر آقایان و کلا شهرستانها پوشیده نیست چون در ولایات مردم هیچنوع اختیار و نظارت ندارند و تجارت نیست کار نیست کسب نیست **فراهرزی** - کسب نیست برای اینکه انحصار است
کشاورز صدر - احسن
فولادوند - عدالت نیست و اگر افراد در برابر طبقه تقسیم کنیم در طبقه آنها که سرمایه دار و تاجر و مالک و کارگر هستند ولایات را رها نموده و هموا بطهران آمده اند یا از مملکت خارج شده اند بیاید بخاطر خدا به مردم ولایات ترحم کنید

برابر مردم مسؤول دانسته و بر گرفته مردم بدانند و یقین داشته باشند ناموقی در پست خود باقی خواهند ماند که مردم خدمت بکنند و بالاخره باید راه چنان رفت که رهروان رفتند.

بند متقدم همانطوریکه در بیان نام مرض کردم این لایحه ایکه جناب آقای رزم آرا تقدیم مجلس کرده اند همان اصولی است که در قانون اساسی پیش بینی شده آن نقشه ایکه جناب آقای رزم آرا آورده اند عینا همان نقشه ای است که باید چهل و چند سال پیش در این مملکت اجرا شده باشد تا بحال دو مرتبه هم اجرا شده است ولی برای اینکه بقدرت مرکزی صدمه میزده دولت از اجرای آن خودداری کردند و تا این قسمت از قانون اساسی در مملکت اجرا نشود و اختیارات خود مردم بدست خودشان داده نشود و نظارت کامل نداشته باشند یعنی اگر مأمورین خواستند برخلاف صلاح و مصلحت مردم رفتار کنند مردم نتوانند آنها را عوض کنند کار شرفستاده درست نمیشود بملاوه این آئین نامه ای را که دولت آقای رزم آرا آورده اند همان چیزی است که به کمیسیون یا مجلس یا کمیسیون نوشته است که بتصویب کمیسیون یا مجلس یا کمیسیون که مجلس انتخاب کند برسد (فرامرزی - یاتوی آن نیست یا برداشته شده) (دکتر بقائی - یاندارد آقا باید بمجلس بیاید) این ممکن است برای همان طور چیزهاییکه بعنوان گفته میشود کار هائی که ولایات برای خودشان درست میکنند ترس آور باشد این ترس ندارد مردم را باید در سرنوشت خودشان یکقدری آزاد تر گذاشت بگذارید مردم حق پیدا کنند.

۲ - قسمت سوم از اعتراضات آقای مکی این بود که چون در مملکت ایران زبانهای محلی است اگر اختیار و نظارت بر مردم استانها در کارهای مربوطه به خودشان به آنها داده شود مملکت تجزیه میشود اولاً در ممالک دنیا زبانهای محلی هست و هیچموقع باعث تجزیه آنها نشده (مکی - در آن کشور ها سرنوشتشان قبلاً در لندن و واشنگتن تعیین نمی کنند) مضامین این که ریشه زبانهای محلی ایران عموماً فارسی است و بالخصوص زبان کردی و لر و بختیاری و گیلکی و خراسانی مسلماً فارسی سر است و کمتر از تهران لغات خارجی در آنها وارد نشده است (فرامرزی - آنوقت زبان بختیاری زبان ولایتی میشود) تانیاً ایران و ایرانی در طول تاریخ پر افتخار همیشه بهمین زبانها حرف میزده و با هجوم بلایا و مصائب مانند هجوم اسکندر و تیمور و غیره که یکی از این مصائب برای نیستی سایر ممالک کافی بوده پنجم نرم نموده همیشه از استقلال مملکت و ملتش با تقدیم جان و خون خود دفاع نموده و امروز هم بعد از این همه بدبختیها و تحولات زنده مانده و بعداً هم انشاء الله باقی و زنده خواهد ماند و این فرمایش توهمین بشف ابرای است.

۴ - قسمت چهارم از بیانات آقای مکی این بود اگر اختیار و نظارت در کارها بر مردم داده شود شاید تقاضای تغییر رژیم بشاید آقای مکی بر عموم افراد این مملکت و خود جناب عالی مسلم است که اهالی ولایات و ایالات ایران بدون اینکه قسم قرآنی هم بخورند بر رژیم سلطنت و شاهنشاه محبوب خود وفادار و وفادارند کارند و هیچگاه از بلل جان خود اولادشان در راه شاهنشاه معظم و مملکتشان دریغ ننموده و نخواهند نمود و این اختیار باعث خواهد شد که مردم ولایات خود در کارهایشان دخالت و نظارت نامه نموده من بعد تهران و مأمورین تهران نتوانند برای آنها وکیل تعیین و از قول آنها حرف یا تلگراف درست کنند در خانه بیانات مرض میکنم چیزی چند سال است از مفروضیت ماینگرد و مسلم شده با این طرز اداره مملکت ترس که تمام کارها در تهران روز بروز مملکت رو براهی رفته بگردد و چند سالی هم این اصول قانون اساسی در مملکت اجرا و مأمورین ادوات خود را در

دکتر معظمی - منی میکنم آقایان توجه بفرمایند این موضوع دادن اختیارات بشهرستانهای یکی از موضوعات مهمی است کمیاب است در کشور ما مورد توجه قرار گیرد در غالب ممالک باختلاف حقوق یک اختیاراتی بر مردم داده اند بنا بر این در اصل دادن اختیارات گمان نمیکنم مجلس شورای ملی مخالف باشد و حتی چهبه مای هم در اهلامه ایکه صادر کرده بود و بنده خواندم دینم در حدود قانون اساسی حاضرند باینکه اختیاراتی بر مردم داده بشود و هیچ اختلاف نظری در این مورد وجود ندارد و در واقع این قانون اساسی قانونی کشور است ولی چون نمایندگان خواستند تأمل بکنند از این جهت در جلسات متعدد با آقای نخست وزیر صحبت شد و بالاخره توافق باین ترتیب شده است که این لایحه بکمیسیون خاصی برود و بنده در مقدمه تمام این جهات را نوشته ام و پیشنهاد کردم همانطور کدر آئین نامه هم پیش بینی شده است که در موافق خیلی مهم یک کمیسیون خاصی انتخاب شود و بعد هم به استناد ماده ۱۴۷ پیشنهاد کرده ام که این لایحه مسکوک بماند و بآن کمیسیون خاص برود آن گزارش بموجب مواد آئین نامه بصورت مواد بمجلس بیاید از این جهت بنده این موضوع را پیشنهاد کردم بعضی از آقایان متقدمه که کمیسیون از مجلس انتخاب بشود ولی چون آئین نامه صراحت دارد که کمیسیون خاص از شعب و کمیسیون های این انتخاب شود باین جهت بنده استناد کردم ماده ۴۰ (یکنفر از نمایندگان - خیر باید در مجلس انتخاب شود) عرض کنم آقا تصعب برای چیست کار بانصب بجائی نخواهد رسید یا از کمیسیونها انتخاب شود یا شعبه ها در هر کاری باید دو قسمت را در نظر گرفت بایستی اشخاص در این مواقع عناد نکنند غفلت هم نکنند یعنی بایستی مواد را بدقت توجه کنند از این جهت چون واحد قانونی شعبه بود بنده پیشنهاد کردم که باتوجه بشخصیت و تجربه و تخصص اشخاص یکمده ای را انتخاب بکنند که واجد این شرایط باشند آنها داوطلب بودن که در کارهای مجلس کافی نیست باید دید این شخصی که داوطلب است حاضر است وقت داده بیاید مرتب خواهد آمد آیا میتواند یکجا وقت صرف بکند به نشند از تعطیلش بگذرد این خدمت اساسی را باتوجه باینکه چه دولتی روی کار است این موضوع را بررسی کند بدمهم یک گزارش اساسی تهیه کند و بیاورد و برای اینکه سوء تفاهم نباشد بنده مجدداً پیشنهاد را قرائت میکنم - ماده واحده - برای مطالعه در پیشنهادات دولت مبنی بر واگذاری اختیارات قسمتی از امور بر مردم شهرستانها کمیسیون مخصوصی مرکب از هجده نفر منتخب از شعب ششگانه (هر شعبه ۳ نفر) تشکیل میشود کدر ظرف مدت یکماه باتوجه به پیشنهادات دولت و اوضاع کشور و جلب نظر متخصصین و نظریات آقایان نمایندگان گزارش کلیه مواد آنرا تهیه و برای تصویب مجلس تقدیم دارند - دکتر معظمی - کشاورز صدر - دکتر هدایتی - حکیمی - دکتر طباطبائی

اردلان - آقایان در این مورد که باید مجلس شورای ملی از نظر وکلای خودش مسبوق بشود و بعد که این کمیسیون را انتخاب کردید بدانند چهره روشی اتخاذ بکنند . اجازه بفرمائید چند نفر دیگر صحبت بکنند بعد پیشنهاد خودتان را بنده ما را میبیم . این نظر بنده است .
رئیس - آقای دکتر بقائی
کشاورز صدر - موافق اگر بخواهید بنده هستم
رئیس - آقای اردلان مخالف بودند و آقای دکتر بقائی موافق
کشاورز صدر - بنده امضاء کننده پیشنهاد بودم ، مقدم هستم
رئیس - شما هم هستید بعد آقای شوشتری
یکی از نمایندگان - نظامنامه نوشته یک موافق ، یک مخالف
دکتر بقائی - بطوریکه آقایان محترم بخاطر دارید در جلسه خصوصی گفته شد که اگر تصصبات کنار گذاشته شود و روی منطق و استدلال صحبت بشود ممکنست که مجلس باینکه هم آهنگی کاملی موفق به انجام خدماتی بشود ما با آئین نامه تقدیمی دولت و بآن طرزیکه پیشنهاد شده بود کاملاً و جفاً مخالف بودیم و هستیم ولی باین پیشنهاد جناب آقای دکتر معظمی و سایر آقایان دائر بر اینکه این موضوع در یک کمیسیون مطرح بشود حلای بشود و بیاید به مجلس و در مجلس مطرح بشود و تصویب بشود کاملاً موافق هستیم چون بآن طرزیکه دولت لایحه را تقدیم کرده بود که بدون رسیدگی به آئین نامه موضوع تصویب شود حقیقه برای مملکت خطرناک بود بنده بهم خودم این موضوع را خطرناک میدانم و میدانم ولی اگر آقایان موافقت بفرمایند همین طوری که پیشنهاد شده این موضوع برود بیک کمیسیون و در محیطی دور از تعصب و با منطق و استدلال این موضوع حل شود ، با اصلاح اجرای قانون هیچکدام از ما چه اقلیت و چه اکثریت مخالفت نداریم این آئین نامه میروند در آنجا مطرح میشود اصلاح میشود ، مابیش رفع میشود ، البته در صورتیکه فرضی در کار نباشد بعداً میآید به مجلس و بنده قول میدهم به آقایان اگر باین ترتیب عمل شود و در یک کمیسیون و در یک محیط آرامی این موضوع حل شود در مجلس هم بدون سروصدا و بدون تعصب تصویب خواهد شد . ولی اگر آقایان بخواهند کفتار بیاورند و حتماً باین ترتیب عمل شود این نمودار یک اعتراض خواهد بود که امیدوارم وجود نداشته باشد
نبوی - بنده اخطار نظامنامه می دارم
رئیس - بفرمائید
نبوی - مطابق ماده ۹۱ وقتی پیشنهادات قرائت میشود که رأی مکفایات مذاکرات داده بشود در آن چه در مجلس مطرح میشود رعایت این قسمت را بفرمائید چه ممکن است در نظر آن صورت دیگری پیدا بکنند این خیر کمیسیون کشور مطرح بود آقای کشاورز صدر هم کفایت مذاکرات را پیشنهاد کرده بودند منتی چون بیورد نبود رأی رویش گرفته نشده و یا خودشان بنده عقیده ام اینست که باز بر میگردم بمطلب اول خودم

پس گرفتند . بین بنا بر این وقتی که قرار بشود پیشنهادها مطرح شود اول باید بحکامات مذاکرات رأی گرفته شود . بعد پیشنهادات قرائت شود .
رئیس - چون بعنوان ماده ۴۰ و ۱۴۷ پیشنهاد شده (صحیح است) آنها هیچکدام مانع از کفایت مذاکرات نیست بعنوان ماده ۱۴۷ میشود که مسکوک بماند و بکمیسیون برود و این همان نظری است که آئین نامه بکمیسیون برود ، ماده ۱۴۷ قرائت میشود .
(شرح زیر قرائت شد)
ماده ۱۴۷ - هر یک از نمایندگان حق دارد از مجلس کتباً تقاضا نماید که طرح لایحه قانونی که بمجلس مراجعه شده است موقه یا دائماً مسکوک بماند . در این قبیل موارد و در خصوص رد یا قبول این تقاضا قبل از آنکه در موضوع اصلی بحث شود پس از توضیح مختصر پیشنهاد کننده و پاسخ آن از طرف یک مخالف که باید با رعایت اختصار کامل بعمل آید و محدود به بحث در موضوع باشد رأی گرفته میشود و در صورتیکه تقاضاهای متعددی بشود و متعجب به اخذ رأی گردد تعیین حق تقدم و تأخر با رئیس مجلس است . مگر در موردی که تقدم آن مطلب در نظامنامه تقدیم شده باشد .
رئیس حالا آقای دکتر معظمی پیشنهاد می کنید که برود بکمیسیون مسکوک بماند یا بکمیسیون برود فرق نمیکند و قصد ما اینست که برود بکمیسیون حالا بالاخره پیشنهاد کفایت مذاکرات هم رسیده ، ممکن است قرائت بشود .
(شرح زیر قرائت شد)
مقام ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم که پس از بیان یک موافق و یک مخالف مذاکرات ختم شود غلامرضا فولادوند
جمال افغانی - آقایانیکه رعایت نشده ، دونفر موافق و مخالف صحبت کردند ، اجازه بفرمائید باز هم صحبت بکنند
رئیس - کفایت مذاکرات را همیشه میشود پیشنهاد کرد ، بعد از یک مخالف و یک موافق اگر باید صحبت شود ، مجلس باید رأی بدهد بفرمائید آقای فولادوند
غلامرضا فولادوند - بنده در یک لایحه باین مهمی معتقد نیستم که دونفر فقط حرف بزنند و پیشنهاد ختم مذاکره بدهیم . ولی این لایحه صورت اولیه خودش را از دست داده است . جناب آقای نخست وزیر پیشنهاد میکنند که مجلس یک کمیسونی مرکب از نمایندگان مجلسین اختیار بدهد که این کمیسیون آئین نامه اجرائی این قانون را که ۱۰۰ ماده است تصویب بکنند . صورت اولی لایحه این بوده امروز از آن صورت خارج شده ، امروز ما آمده ایم یک لایحه ای یکماده ای را تصویب میکنیم که چیست ؟ رؤس مطالبش اینست که سازمان اداری خواهد رسید داده خواهد شد و اجتهادهای شهر هم بعد از شروع تشکیل آن سازمان متعل و برای انتخابات

در آن ۶ میلیون مقداری صرف آبادی املاک و کفالت می شود (امامی - اینکه بد نیست) بد نیست که از مردم مملکت بگیرند از مردمی که خون و همت خرما میخورند مالیات بگیرند و املاک و کفالت را با این مالیات آباد کنند ؟ بنده چون حقیقت را میگویم امیبتی ندیده ام که ممکن است بعضی حرفهایم برای بعضی از آقایان گران تمام شود و خوششان نیاید تا اینکه خدا نکرده از منقطع و حقیقت بخوادم دور شوم بنده برای آرامش وجدان خودم و برای کسانی که من یک رای داده‌اند این عرایض را میگویم اصلاً مثل اینست که در همه جا تبعیض هست شما خیابانهای شمال شهر را به پهنی و جنوب شهر را هم پهنی همه عوارض را جنوب شهر میپردازد همه جمعیت در جنوب شهر متمرکز است شایکی از خیابانهای جنوب شهر را بروید باز بین کنید و یکی هم از شمال شهر را از آب لجن راجونب شهر میخورد آنوقت شمال شهر باید هر ۱۰۰ متر آن یک رفتگر داشته باشد ولی جنوب شهر آن کوچه‌های کثیف و پر زباله و تنگ و تاریک را داشته باشد همانطوریکه شمال با جنوب فرق دارد تهران هم شمال و جنوب با هم فرق دارد ولی همانطوریکه شمال حق دارد جنوب هم حق دارد در طهران باید یک تبعیض بشود طهران در آسودگی باشد و تمام مملکت گرفتار بحران باشد برای تعلیمات اجباری قانون وضع شده از آن روزی که قانون تعلیمات اجباری وضع شده است بنده سؤال میکنم که چند تا مدرسه بنا شده است ؟ بنده میگویم که در همین جا هائی که شاگرد هست و مدرسه نیست مدرسه درست کنید هر کجا میرویم درخواست میکنیم که شاگرد هست مدرسه اش را باز کنید چندی قبل انجمن شمال غرب عده‌ای از آقایان نمایندگان را دعوت کرده بود بنده و آقای دکتر بقائی و آقای دکتر شایگان نیز رفیقیم چند نفر یعنی قریب ۲۰۰ یا ۳۰۰ نفر جمع شده بودند در یک معلم نزدیک خیابان شاهرضا میگفتند آقای اینجا اصلاً مدرسه نیست و بچه‌های ما مثل کرم توی زباله‌ها و میخورند این مردم که زباله و خون و همت خرما می خورند من نمیتوانم در این مملکت با این وضع خدمت کنم آقای این وضع این مملکت است آنوقت شما میفرمائید نان طهران را اینطور میگویند این یک نام و دوهوا است آن بیچاره ای که در بندرسفاس هست خرما میخورد و این گرسنه‌هایی که هر روز از شهرستان ها بطهران می‌آیند و هر روز مشکلات طهران را زیاد تر میکنند (دکتر مجتهدی - آقای مکی شما اختیار را بدهید بدست ولایتی ها خودشان اینکار را درست میکنند) ما با انجمنهای ایالتی و ولایتی موافقیم ولی با طرح مستر بورین که در سال ۱۹۳۴ برای ایران خواب دیده‌اند مخالفم ما با طرحی که دیپلمات امریکائی می خواهد برای ایران بریزد مخالفیم یا فرض بفرمائید که اگر بودجه کل کشور مطرح بشود بنده بیک رقم ۶ ملیونی میروم کمالش پیشنهاد میدهم که این ۶ ملیون از بودجه مملکت حذف شود شما در این بودجه دارید که ۶ ملیون تومان صرف سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی میشود در دوره گذشته که آن قانون گذائی را از مجلس گذرانند اینطور تصور میشد که اگر عایدات املاک را گرفتند این ۶ ملیون تومان را نخواهد گرفت ولی حالام عایدات املاک را گرفتند ۶ ملیون را بنده شنیدم

باید بفرماید . البته علی‌الدمی آزاد - آقای صفائی این از وظائف مجلس است نه شما .

صفائی - تذکر که تفسیر ندارد .

آزاد - شما مگر مدعی الموم مجلس هستید ؟

رئیس - صحبت کنید آقای .

مکی - بنده با تصویب و طرح ۲ دوازدهم لایحه بودجه مخالفم . اگر منظور تعطیل یک ماه تابستانست که یکماه تعطیل تابستان احتیاجی به ۲ دوازدهم ندارد . مجلس دو روز قبل دوازدهم تصویب کرد که حقوق تیرماه بود . اگر مرداد ماه خواست تعطیل بشود حقوق مرداد را هم تصویب میکنیم ولی مرداد و شهریور را تصویب کردند تا آخر شهریور ماه و بعد هم که تا ۲۹ مهر ماه دولت احتیاج به پرداخت ندارد . بنا بر این میشود ۴ دوازدهم در لایحه بودجه یعنی در گزارشی که از طرف کمیسیون بودجه داده شده است ، آقای زریمن یک تذکرات بسیار اصولی دادند ، معاون وزارت دارائی تصدیق کردند مخیر کمیسیون هم تأیید کرد ولی پهلوزاد با هم ۱ دوازدهم با همان ترتیبی که به مجلس آمده بود تصویب شد در این دوازدهم منظور هم اینطور است یک مبالغ هنگفت و خطیری پیش بینی شده است مجلس وقتی که تصویب میکند مطابق ۲ دوازدهم از بودجه مصوب سال ۱۳۲۸ بنا بر این آن پیش بینیها و آن صرف جوئی هائیکه در کمیسیون بودجه از نظر دور داشته و صرفه دولت هم همین است که با یک دوازدهم و ۱ دوازدهم بتواند بیشتر از آن مبلغی که کمیسیون بودجه تصویب کرده از مجلس بگیرد این مصلحت نیست وانگهی وقتی ۱ دوازدهم بمآید ، ما چشم بسته باید برای بدیم ولی وقتی که بودجه تفصیلی بمجلس آمد ، در آمد معلوم است ، مخارج هم معلومت آقایان نمایندگان در گزارشی که از طرف کمیسیون بودجه بمجلس داده شده دقت میکنند و میدانند که بچه دارند رای میدهند . از کجا معلومت که اگر بودجه کل مطرح شود بسیاری از آقایان نمایندگان پیشنهاد حذف یک رقم از بودجه را ندهند . یا پیشنهاد بدهند که چند وزارتخانه که هم شان دارای یک سازمان هستند این سازمانها را یکی بکنند ، من باب مثال مرض میکنم هر وزارت خانه ای یک بهداری دارد ، حتی مجلس هم بهداری دارد هر وزارت خانه ئی برای بهداری خودش تشکیلاتی دارد ، یک جراح ، چند تا دندان پزشکی ، چند تا اطباء متخصصین جور دارد که هیچ کدام از این ها در این وزارت خانه ها گمان نمی کنم آن خدمتی را که باید انجام بدهند ، انجام دهند آنوقت ما یک وزارت بهداری داریم که بران تمام کشور است . چه اشکالی دارد که بودجه بهداری تمام وزارت خانه ها را حذف بکنیم و نصفش را بدهیم بوزارت بهداری بگوئید آقایان اطباشاهال ماست . از این رقم یک صرفه جوئی در بودجه دولت شده است و هم اطباءئی که آنطور که

تازگی و من باب یاد آوری از تاریخ مرض میکنم که در ۱۳۰۰ یک سفارتخانه ای که در تهران تازه تأسیس شده بود اجازه داده بود که روزهای جمعه مردم آنجا را تفرجگاه خودشان قرار بدهند و بروند در آنجا هر نوع میوهانند تفریح و استراحت کنند . رجال وطنپرست آنروز ایران می‌پند که این بمنظمت ایران نیست که یک عده از مردم ایران برونند و در یک سفارتخانه خارجی تفریح و تفرج کنند ، اعلامیه مرحوم مشیرالدوله صادر کرد که مجلس شورایی ملی ایران روزهای جمعه درس برای تمام مردم پایتخت باز است هر کس که میخواید برود در مجلس تفریح کند . چقدر فرق بین رجال امروز و رجال ۱۳۰۰ خورشیدی است . امروز من شنیدم که هیئت معظم رئیس تصمیم گرفته که اگر اشغالی میخواستند نزدیک در مجلس بیایند آنها را با سرنیزه برانند این بصلعت مملکت نیست باید مجلس ملجاء و پناهگاه ملت باشد ، مجلس کعبه آما ملت ایرانست ، این درخانه مردم را برویشان نبندید اجازه بدهید که مردم بیایند توی مجلس هیئت رئیس مجلس در ۱۵ روز قبل تصمیم گرفت که از دو مسجد سهسالار باین طرف یک کسی نیاید این برخلاف مصلحت مملکت است . مجلس ایران باید پشتیبان و ملجاء و پناهگاه مردم بی پناه ایران باشد و اگر غیر از این بکنید مردم را گمراه کرده اید و ممکن است خدای نکرده بین آنها یک مشت عناصر پلّ آشوب طلب باشد و آنها را تحریک کند و آنهاجاهاای دیگری بروند رئیس - اگر هیئت رئیس تصمیمی گرفته است برای همان آشوب طلب ها است آنروز که این طوافها آمدند و میخواستند متحصن بشوند پذیرفته شدند و نمایندگانشان را بنده خواستم و بصوت هم تذکر دادم که بشهرداری دستور بدهند برای اینکه بتوانند کسب کنند جای مناسبی بدهند این برای اشخاصیکه متظلم میخوانند بشوند نیست ؛ کما اینکه خانواده اشخاصیکه تبعید شده بودند اینجا پذیرفته شدند ، از دانشکده پزشکی آمدند پذیرفته شدند . اگر کسی بخواید با چاقو کوشی بمجلس شورای ملی بیاید این امر از طرف هیأت رئیس مجلس جلوگیری میشود ولی هر کس بتظلم بیاید قدمش روی چشم بنده است . (صحیح است)

مکی - چند هزار نفر افراد آزادبخواه و شریفی که میآیند در مجلس اینها را نمیشود گفت ما چرا (فلانرضی فولادوند - آمدند صندلیها را شکستند) این تشخیص با ملت ایران است . ۸۰ (صفائی - در اطراف بودجه صحبت بفرمائید)

نفر را دولت با سرنیزه له کرد که شما خبر ندارید . آقای بنده در لایحه بودجه صحبت نام محدود است می توانم از منزل خودم تا اینجا صحبت بکنم (صفائی - در دو دوازدهم اینطور نیست) در لایحه بودجه بنده اینطور صحبت میکنم (یکی از نمایندگان - دو دوازدهم غیر از بودجه است) تکلیف برای بنده معین نکنید ؛ تکلیف را نظامنامه معین کرده (صفائی - نظامنامه را بفرماید) شما بفرمائید شما که مدعی هستید

شود و تبعیض نشود بشمولی همینطور باید که تصویرنامه ظاهر فریخته بگوئید که ما قیمت نان را پائین می می آوریم ولی این پائین آوردن نشد این آن نان سابق نیست یکدشتن و خاکست که مردم میبندد و باید بخورند و گذشته از این یک شکر کنی برای این نان تشکیل دانه اندوخیال سوسه استفاده دارند و تمامها در کمین بودند که آرد را از دولت بگیرند و خاک و شن و خاک ازه قاتی آن کنند و باس نان بفروشند (یکی از نمایندگان - صعب نیست) شما معلوم میشوید که نان بسیار خوب برایتان می‌آوردند و نان بازار نمی‌خورید بنده که نان بازار می‌خورم این را میدانم به یکی از شاهزاده خانم های فرانسوی گفتند که مردم جمع شده اند و می گویند ما گرسنه‌ایم و نان نداریم که بخوریم گفت نان شیرینی بخورند شما آقای می‌فرمائید که نان خوبست شما پایتان را از طهران بیرون بگذارید به پهنی بس مردم شهرتانها چه آمده این تبعیض هائی که در طهران می‌شود و باین گرسنه‌هایی که هر روز بطهران می‌آیند شما وضعیت طهران را خرابتر میکنند باسستی تمام ملت ایران و تمام شهرتانها در نظر گرفت در فزوزین در نائین و یزد نان چند برابر تهران قیمت دارد آنوقت طهران را استثنا می‌کنند (فقیه زاده - نان فزوزین خوب است) نان فزوزین خوبست ولی مسلماً از طهران گرانتر است در یزد چند برابر طهران است جناب آقای دکتر طاهری بفرمائید نان یزد آن چند است (دکتر طاهری - الان نان کیلومی ۳ ریال خورده‌ای است گرانتر بود مقداری گندم آنجا فرستادند کیلومی ۳ ریال خورده است الان) این کار راهم تازگی کرده اند بهر حال خیلی از نقاط ایران هستند که خون می‌خورند خون گوسفندی می‌خورند شما ملاحظه بفرمائید یکی از این مستشاران سازمان برنامه که به جنوب مسافرت کرده بود و در مراجعت استغفا کرده بود علت کناره گیری را پرسیده بودند گفته بود مردم از روی زباله ها دانه‌های جو و برنج را جمع میکنند و میخورند این مردم که زباله و خون و همت خرما می خورند من نمیتوانم در این مملکت با این وضع خدمت کنم آقای این وضع این مملکت است آنوقت شما میفرمائید نان طهران را اینطور میگویند این یک نام و دوهوا است آن بیچاره ای که در بندرسفاس هست خرما میخورد و این گرسنه‌هایی که هر روز از شهرستان ها بطهران می‌آیند و هر روز مشکلات طهران را زیاد تر میکنند (دکتر مجتهدی - آقای مکی شما اختیار را بدهید بدست ولایتی ها خودشان اینکار را درست میکنند) ما با انجمنهای ایالتی و ولایتی موافقیم ولی با طرح مستر بورین که در سال ۱۹۳۴ برای ایران خواب دیده‌اند مخالفم ما با طرحی که دیپلمات امریکائی می خواهد برای ایران بریزد مخالفیم یا فرض بفرمائید که اگر بودجه کل کشور مطرح بشود بنده بیک رقم ۶ ملیونی میروم کمالش پیشنهاد میدهم که این ۶ ملیون از بودجه مملکت حذف شود شما در این بودجه دارید که ۶ ملیون تومان صرف سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی میشود در دوره گذشته که آن قانون گذائی را از مجلس گذرانند اینطور تصور میشد که اگر عایدات املاک را گرفتند این ۶ ملیون تومان را نخواهد گرفت ولی حالام عایدات املاک را گرفتند ۶ ملیون را بنده شنیدم

آمده و بپناه اینکه ما به این زمین ها احتیاج داریم مانع از تصرف آنها شده خیال میکنم که آنها از هر کسی و حتی دولت باید حق مالکیتش را در این کشور محترم بشماریم اگر بخوایند ما این ترتیب مالکیت را متزلزل بکنند این بصلعت دولت و بصلعت مملکت نیست ارتش حق ندارد اینکار را بکند (شوشتری - آن زمین آقا مال دولت است) ارتش حق ندارد که ملک غیر را تصرف کند (شوشتری - من سؤال کرده‌ام و توضیح خواستام این اراضی اقلیش مال دولت است) بهر حال بنده با تصرف غیر قانونی اموال اعم از این که دولت باشد یا مردم غضب بکنند مخالفم غضب مخالف شریع است و با هر نوع قضی باشد مخالفم و شرعاً هم جایز نیست شما هم که آقای شوشتری متشرفید و ادعای تشریح میکنید قطعاً متشرع هستید نباید اجازه بدهید که املاک مردم را غضب کنند (عده‌ای از نمایندگان - صحیح است) بازور نمیشود ملک مردم را تصاحب کرد همه در مرزبان نامه این حکایت پیره زال و انوشیروان عادل را خواننده و به آن پی برده‌اند که یک دخمه ی زور را از زور نگرفت که خاقانی هم با آن اشاره کرده - نزال مدائن کم از پیزن کوفه - حجره تنگ این کمتر زنونر آن- یک کسانی که می‌خواهند نام یک از خودشان در دنیا بگذارند نباید بازور و عنف مال مردم را ببرند و یک وجب زمین را بازور بگیرند اما یک عده‌ای آمدند این کار را کردند خود دولت آنها را تشویق کرده است بنده در شهرداری اطلاع دارم که یک مشت اراضی تهران را یک دسته حقه باز با کمک بعضی از آقایان همکاران دوره یازدهم بنده و با کمک بعضی عناصر دولتی رفتند و ضبط کردند و آنان میلیونها تلافه کرده‌اند دولت اگر راست می‌گوید بروود مال خودش را ضبط بکنند چکار دارد باینکه مال یک پیر مرد و یک بیوه زن بیچاره را بزور تصرف کند (اردلان باید رسیدگی کنند) اینکار رسیدگی نمیشود برای اینکه وقتی یکی دزدی می‌کند سند ثبت اسنادی نمی‌دهد کمین دزدی کرده‌ام کسانی که در این مملکت دزدی میکنند طوری ماهرانه عمل را انجام می‌دهند که هیچگونه برگه و اثری از کارشان در دست باقی نیمانند ، ضمناً چون آقای وزیر دادگستری گفته بودند که برای پاسخ استیضاح بنده حاضرند و موضوعش را میخوانند بدانند لازم است عرض کنم مقصود از سوءعریان مشمول گذشته و حال است و بنده که در این سوء جریان صحبت میکنم مشمول گذشته و حال میباشد ، یک مقدارش مربوط گذشته و یک مقدار آن مربوط بحال است و چیزهایی که حال سوءعریان پیدا کرده یک مقدارش مربوط گذشته است و از گذشته سر چشمه بگیرد و بهرحال در حدود آن مواقعی است که ایشان معاون بودند از آن وقت با اینطرف است و راجع بچیز دیگری صحبت نخواهم کرد (اردلان - کافی است رأی بگیرد آقا)

رئیس - آقای صفائی مختصر میکنید موافق و یک مخالف صحبت خواهد کرد

آزاد - بند اختطار نظامنامه‌ای دارم مطابق ماده ۱۳۸ کمی نویسد در موقع یک دوازدهم بکنند

رئیس - اگر نظام نامه این طور باشد من حرفی ندارم آن راجع به پیشنهادات استعاده ۱۳۸ قرائت می شود (شرح زیر قرائت شد)

وقتی لایحه بودجه در مجلس مطرح شد جلسات مجلس بلاقطع هر روز هفته فترت جمع و دو شنبه و ایام تعطیلات رسمی متوالاً روزی حداقل مدت پنج ساعت منقطع میگردد و تا موقعیکه شور و مذاکره پایان نیافته و رای مجلس اخذ نشده است از دستور خارج نمیشود و هیچ لایحه دیگری با طرح ویا استیضاح نمی تواند مطرح شود مگر لایحه دوازدهم بودجه در صورت ضرورت هیچگونه پیشنهاد یا تبصره یا ماده الحاقیه چه در حین تقدیم از طرف دولت چه در موقع مذاکرات از طرف نمایندگان راجع به دوازدهم بودجه مجاز نخواهد بود و موقع طرح آنهم بعد از توضیحات مختصر پیشنهادکننده و جواب مختصر یک نفر مخالف اخذ رای بعمل خواهد آمد.

صفائی - این در موقعی است که بودجه کل مطرح باشد شما با آقای دکتر بقائی مشورت کنید ایشان نظر خواهند داد، این موقعی است که بودجه کل مطرح شده باشد در اینجا طرح بودجه نیست یک لایحه ابتدائی است بنابراین بنده صحبت دارم.

کشاورز صدر - پیشنهاد کفایت مذاکرات اگر کسی بدهد حق دارد توضیح بدهد ولی موافق حق ندارد.

صفائی - آن مال موقعی است که بودجه کل مطرح باشد مال حال نیست.

رئیس - آقای صفائی یک توضیح مختصری بدهید **دکتر بقائی** - بگذارید روشن بشود اینجا میگوید در موقع طرح آن، این آن یکی بر میگردد ما میخواهیم این مطلب روشن بشود.

صفائی - بنده قبلاً موافق با لایحه بود دوازدهم نبودم ولی وضعیت نشان میدهد که آقایان نمایندگان معتقد به تعطیل مجلس هستند (صحیح است) در این صورت از دولعاظحتماً باید این دو دوازدهم مطرح بشود و رای گرفته بشود مطلب این است که با تصویب این دودوازدهم آن سه دوازدهم تصویب شده دست دولت در کارهای عمرانی و تولیدی بازتر است و بهتر میتواند بکارهای عمرانی توجه کند تعطیل هم که شد آقایان تشریف میبرند برای آخر مرداد پرداخت حقوق ممکن نمیشود ولی بنده مقصودم از این موافقت تذکری برای مازندران بود متأسفانه وضعیت مازندران از لحاظ اصلاحات، اصلاحات عمومی تأثر آراست چون نه در بودجه فکری برای آنجا کرده اند و نه در برنامه هفت ساله بنده تقاضا دارم از جناب آقای نخست وزیر که پیشنهادات جناب آقای نواب استاندار مازندران که راجع به اصلاحات عمومی مازندران نوده اند مخصوصاً برای سد تنجین و راه هراز توجه فرمایند آقای نواب از استانداران اشغاس با شرف و با تبحر هستند و یکی از رجالی هستند که خدمات زیادی به مازندران کرده اند استعجابم این است که به پیشنهادات ایشان توجهی فرمایند (احسن)

رئیس - پیشنهاد آقای کشاورز صدر (شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم بعد از یک موافق و یک مخالف مذاکره کافست (پیشنهاد آقای فلامرضا فولادوند (شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد ختم مذاکره می نمایم

رئیس - آقای کشاورز صدر **کشاورز صدر** - بنده یک تذکر دارم و مذاکره راهم کافی می دانم تذکر بنده به آقای وزیر دارائی است راجع به پانزده در صد گمرکی که برای قماش نخی معین کرده اند این ضرر مردم است این را ملغی بکنید و مذاکره هم کافست **رئیس** - آقای ناظر زاده

ناظر زاده - آقایان از اعتصاب کارگران دولت استحضار دارند جناب آقای رئیس امروز چند دفته بنده امر فرمودند بنده هم رفتم با آنها صحبت کردم آقایان آمدند اینجا موافقت فرمودند که در بودجه منظور می شود و آقایان هم اعتصابشان را خانه بدهند الان هم در کبسون بودجه تصویب شده است از آقای وزیر دارائی خواهش می کنم که موافقت فرمایند که ابلاغ ترفیع و اضافات کارمندان دولت داده بشود

رئیس - آقای وزیر دارائی موافقت خواهند کرد در نظر خواهند گرفت

شوشتری - بنده با کفایت مذاکرت مخالفم (نمایندگان رای رای) **دکتر معظمی** - پیشنهاد اصلاح عبارتی دارم

رئیس - اعلام رای میشود می فرستیم رای نظر مشورتی سنا، رای می گیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد حالا دو تا پیشنهاد هست که قرائت میشود، در پیشنهاد اصلاحی پیشنهاد بگری نمیشود (پیشنهاد آقای دکتر معظمی شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در ماده واحده اصلاح ذیل بعمل آید بجای عبارت اعتبارات مصوب ۱۳۲۸ قید بشود اعتبارات مصوب کبسون بودجه موضوع گزارش شماره ۴ مورخه ۲۱ تیرماه ۲۹

یکتفر از نمایندگان - در یک دوازدهم پیش هم اینکار را کرده اند

جمال امامی - آقای وزیر دارائی قبول می کنند **دکتر معظمی** - این پیشنهادی که بنده کردم

بعقبده بنده خیلی ضروری است برای این که یک قسمتی از ارقام هست که ما حذف کرده ایم که مال سال ۱۳۲۸ بود و بعد هم یک اصلاحاتی است که ما اضافه کردیم که دولت بتواند آن مخارج را کم کند و از طرفی کبسون بودجه آن اضافات را هم قلم زده است و با آن تطبیق نمی کند از این جهت بود که بنده این پیشنهاد را کردم **رئیس** - آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - بنده پیشنهادم را جنبه آقای رئیس خواهش کنم که ماده ۱۳۸ را خودتان تصحیح فرمایید چون این ماده در ابتدایش نوشته شده که در یک دوازدهم پیشنهاد نمیشود و صدأ نوشته شده که در موقع طرح پیشنهادات باید توضیح جزئی داده بشود و رای گرفته بشود **رئیس** - این پیشنهادات مربوط بودجه کل است.

دکتر بقائی - دو تا پیشنهاد اصلاحی هم بنده دارم.

رئیس - آقای وزیر دارائی **وزیر دارائی** - بنده موافقت دارم با پیشنهاد آقای دکتر معظمی

رئیس - پیشنهاد آقای دکتر معظمی است

دکتر بقائی - یک پیشنهاد دیگر هم داده ام.

رئیس - یکی از پیشنهادات وارد است و تطبیق میکند با پیشنهاد آقای دکتر معظمی که قبول کردند ولی آندیکری تطبیق نمیکند

صدرزاده - پیشنهاد دیگر قابل طرح نیست **رئیس** - آقایانی که موافقت با این پیشنهاد آقای دکتر معظمی قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بنابراین فرستاده میشود برای نظر مشورتی سنا آقای دکتر جهان شاه صالح لایحه ای دارید فرمایید.

۹ - تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای وزیر بهداری **دکتر جهان شاه صالح** (وزیر بهداری) یک لایحه است راجع باستیتو پانستور که تقدیم ریاست مجلس میکنم

۱۰ - قرائت لایحه وزارت فرهنگ و تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه **رئیس** - آقایان تأمل فرمایید یک لایحه مالی وزارت فرهنگ است فوربت دارد و یک ماده واحده است که قرائت میشود (لایحه وزارت فرهنگ شرح زیر قرائت شد)

ماده واحده - وزارت دارائی مجاز است اعتبارات اضافی سال جاری وزارت فرهنگ را اهم از حقوق و مزایا و هزینه تأسیس و تکمیل مدارس و آموزشگاه های حرفه ای و صنعتی و کشاورزی و دانشکده های شهرستان ها و بیمارستانهای وابسته بآن و سایر هزینه های آن ببیزانی که مورد رسیدگی و موافقت کبسون بودجه واقع گردیده و طبق صورتیکه وزارت فرهنگ تهیه و تسلیم خواهد نمود از محل درآمد کل کشور تأمین و تأدییه نماید

نخست وزیر روزم آرا وزیر دارائی دکتر نصر - وزیر فرهنگ - دکتر شمس الدین جزایری

رئیس اول جلسه آینده مطرح میشود جلسه آینده بروز پنجشنبه موصول میشود

(مجلس یک ساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**